

F e c s ó K a s s a i Y v e t t

Duncsák Attila festőművész Életmű-díja

Duncsák Attila Ungváron született 1940. március 2-án. Sorsát és életét jelentősen meghatározta az ott töltött időszak. A II. világháború alatt és után megtapasztalta a közép-európai nyomorúságot, jegyrendszert, határzárakat, munkanélküliséget, amely Ukrajnát különösképpen sújtotta a kemény sztálini diktatúra ideje alatt. Iparos családból származik, apja a Gulágból való hazatérés után a háború befejeztével templomok festésével, freskók felújításával, restaurálásával foglalkozott, amelybe Attila gyermekként betekinthetett, segített apja munkájában, mellette tanulta meg a színek keverésének alapjait, s már ebben az időszakban megmutatkozott rajz tehetsége is. Az Ungvári Iparművészeti Szakközépiskola festészeti szakán érettségizett. Ebben az időben véletlenül találkozott az Ungváron szabadságát töltő Szentpétervári Iparművészeti Főiskola tanárával Fjodor Szemjonovics Entelisszel, aki látva Attila

rajzait, arra bízta, hogy jelentkezzen a szentpétervári (akkor már leningrádi) főiskolára. Mivel a festészet szakon általában nagy volt a túljelentkezés, az üveg és kerámia szakot ajánlotta neki, amelynek ő maga is szakértője és tanára volt. Így 1961–1967 között Duncsák Attila a Szentpétervári Iparművészeti Főiskola üveg és kerámia szak diákja lett, s 1967-ben sikeresen diplomázott. Tanulmányai időszakában mesterei Markov, Smirnov, Mitrofanov és Entelis voltak. Ez az időszak nagy hatással volt az életére. A főiskola viszonylagos szabad légköre, a város barokk kultúrája, művészeti élete, múzeumi – Puskin, Ermitázs, s ezekben a Rembrandt-képek és a francia impresszionisták – a hatalmas könyvtár, valamint a kor komolyzenei életének nagyjával való találkozás mélyen megérintették, s egész életére meghatározó élményt jelentettek számára. A főiskola elvégzése után mesterének Entelisnek

Duncsák Attila kassai műtermében

Kassai novella II. / 1993

a munkahelyi ajánlatát nem fogadta el, ugyanis magyar-ként végtelenül magányosan érezte magát a sokmillióos orosz nagyvárosban, s mindenképpen szeretett volna visszakerülni szülőföldjére Ungvárra, tehát 1967-től ott élt és dolgozott, alkotott.

1971-ben a Szovjet Képzőművészek Szövetsége és a Képzőművészeti Alap tagjává választották. Üveg és kerámia munkáival rendszeresen részt vett a kárpátaljai képzőművészek csoportos kiállításain. Az alkotásait és a megrendeléseit a családi házban berendezett műhelyben készítette. A körülmények azonban nem voltak megfelelőek az ilyen jellegű munkához, így végül is teljesen a festészet felé fordult. Édesapja halála után a zaklatások és az afganisztáni háborúba való besorozás előtt a család Szlovákiába, Kassára települt, s itt végérvényesen a festészet vált meghatározóvá alkotói életében. Alkotásai számos önálló és csoportos kiállításon

szerepeltek itthon és külföldön egyaránt. Művei nagy része magánszemélyek és állami intézmények tulajdonában vannak.

Duncsák Attila életében és munkáiban az eleve elrendelő Isten-akarat jelenléte tapasztalható. Megtalálhatjuk ezt az inspirációk sorozatában, sorsában véletlennek tűnő sorsfordító találkozásokban, a szülői házban tanult értékek megtartásában, a magyarságához való ragaszkodásában, a munka fegyelmezettségében, a kitartásban, de mégis leginkább az alkotói táltumában, amelynek kibontakoztatásában folyamatosan kísérte és segítette a Mindenható. Alkotásaiban a hivatalos művészettelfogásoknak sosem volt hajlandó alávetni magát, s hasonlóképpen utasította és utasítja el ma is a divatművészetek üres kifejezőmódjait. Ellenben határozott mondanivalóval szembesíti a világot mindazzal, ami szétzúzza és széttöri az életet, az életeteket:

Duncsák Attila a díjat átadó megemlékezésen

Emlékek hajója / 1984

Trombitás önarckép / 1985

a hamissággal, erőszakkal, káosszal. Színeinek kavalkádjá felerősíti a nagy világcirkuszi lét töredezettségét, amely megállíthatatlanul rohan a pusztulás felé.

Csak a legnagyobbak tudnak ehhez hasonló saját világot teremteni, összetéveszthetetlen formákkal és kézjeggyel. Duncsák Attila olyan művészetet teremtett, amely nem maradhat figyelmen kívül csöndben a festőműhely sarkába sorakoztatva. Alkotásai szólni, kiáltani kívánnak. A Magyar Alkotó Művészek Szlovákiai Egyesülete 30 éves jubileuma alkalmából Duncsák Attila festőművészek képzőművészeti alkotótevékenységének elismeréséül Életműdíjat adományoz.

Velencei karnevál / 1990

Duncsák Attila / *Reggel a műteremben*, 1996

Fotó: Miglinczi Éva, Szalai Erika / Felvidék.ma